
Crucile de piatră din zona dealurilor Ciceului (jud. Bistrița-Năsăud)

Adrian SOCACI

Profesor,
Școala Gimnazială Uriu
adrianszakacs@yahoo.com

În zona Dealurilor Ciceului, spațiu geografic aflat în nordul Transilvaniei, încă din vechime meșterii pietrari au realizat din piatră cruci de morminte sau de adorație, care reflectau credințele religioase individuale și ale comunității sociale. Asociată creștinismului odată cu jertfa lui Iisus Hristos (începutul secolului I p.Chr.), crucea a servit dintotdeauna ca mijlocitor¹ între pământ și ceruri², prin cruce era văzută simbolic plecarea omului din lume. Din punct de vedere al distribuției spațiale (fig. 3) crucile Ciceului erau dispuse în punctele importante ale comunității, lângă biserici, la marginile de cimitir și de sat, pe culmile dealurilor care delimitau granițele dintre sate,

1 Nicolae *et al.* 2010, 10.

2 Pulliam 2013, 270.

la răspântii și răscrucile drumurilor, pe traseele care duceau la mănăstiri³. Între artă și religie există strânse legături⁴, crucile Ciceului nu fac excepție de la aceste conexiuni, solitarele relicve sfinte rezonează cu trecutul unor vremuri în care simțurile artistice și viziunile plastice erau strâns legate de sacru.⁵ Mircea Eliade spunea că omul religios nu poate trăi decât într-un spațiu sacru⁶. În opinia Ioanei Bădocan oamenii percepeau sacrul printr-o revelație exterioară⁷, astfel, dacă divinul era concretizat prin cruce și simboluri, amplasamentele deveneau locuri consacrate, purificate, cu manifestări ritualice, creștine. Privitor la semnele grafice (de tipul cruce, spirală, și altele) utilizate în cadrul artei țărănești, se consideră că sunt un mijloc de comunicare cu dublă semnificație, atât *semn* cât și *limbaj*⁸.

În urmă cu ceva timp, manifestările religiozității în zona Someșului Inferior (teritoriu aflat între estul actualului județ Bistrița-Năsăud și vestul județului Cluj) erau pelerinajele organizate de credincioșii creștini (ortodocși și greco-catolici) anual la 15 august, cu prilejul sărbătorii Adormirii Maicii Domnului⁹. De pe ambele maluri ale râului, grupuri de pelerini purtând însemne distinctive (rozarii, cruci) se îndreptau spre Nicula¹⁰, „*Athos-ul*” Transilvaniei de nord. În fruntea grupului se aflau preoți, diaconi sau femei mai în vârstă, cu praporul („steagul”) în mână¹¹. Alți credincioși din Sânmărghita (hu.= Szentmargita; de.=Margarethen) (jud. Cluj) treceau cu luntrea Someșul Mare în dreptul localității Bața (hu.=Baca) (jud. Bistrița-Năsăud), pentru a ajunge la mănăstirile Ciceului, mai ales la Strâmbu (hu.=Horgospataka). Cântând imne și pricesne, grupurile de pelerini se opreau pentru închinare la crucile întâlnite în cale. Procesionile cu pelerini-atleți au loc și în prezent, dar nu la amploarea celor din trecut, prin jertfa marșului obositor efectuat pe distanțe de zeci de kilometri este refăcut simbolic așa-numitul „*drum al crucii*”.

3 Cele aflate la Gârboul Dejului, Chiuiești, Strâmbu, Ciceu-Poieni și Negrițești (Hermann 1925, 44–45).

4 Radu 1989, 185.

5 În prezent, pe fondul modernismului și al globalizării, poate fi observată o reticență, chiar o indiferență față de vechile monumente funerare, nemaivând nici o legătură cu comunitatea, de multe ori sunt neglijate și chiar distruse intenționat. În plus, omogenizarea culturală din ultimele decenii a dus la perpetuarea și consolidarea kitsch-ului ca nou tip de „*artă funerară*”, cruci și derivate lucrate industrial din marmură, beton și praf de marmură schimbând iremediabil peisajul cimitirelor urbane sau rurale.

6 Eliade 2005, 52.

7 Bădocan 2011, 374.

8 Zamfir 2006, 192–193.

9 Cristescu 1993, 439.

10 Bologa 2000, 271.

11 Bologa 2000, 274.